

**Valeriia Kornivska, Doctor of Economic Sciences,
Senior Research Officer at the Department of Economic Theory
State Organization “Institute for Economics and Forecasting
of the National Academy of Sciences of Ukraine”
Kyiv, Ukraine**

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-306-4-2>

SUCCESS FACTORS OF THE CENTRAL BANK DIGITAL CURRENCY IMPLEMENTATION PILOT PROJECT IN CHINA

ФАКТОРИ УСПІХУ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТУ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВОЇ ВАЛЮТИ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ У КИТАЇ

Китайська цифрова валюта – це найуспішніший пілотний проєкт ЦВЦБ, розпочатий у квітні 2020 року. У жовтні 2022 року китайські урядовці повідомляли, що обсяги здійснених транзакцій під час пілотної фази впровадження ЦВЦБ Китаю досягли позначки 14 млрд дол. (100,04 млрд юанів), при цьому кількість транзакцій, здійснених у рамках пілотної програми, досягла 360 млн, 5,6 млн магазинів уже використовують цифровий юань як законний платіжний засіб [1]. Проєкт поширюється також на визначені державні установи, охоплюючи широкий спектр платежів громадян. Кілька платформ електронних урядових послуг відкрили цифрові платіжні послуги в юанях, підтримуючи онлайн- і офлайн-канали для обробки комунальних платежів, нарахування податкових знижок, здійснення медичного страхування, виплати коштів допомоги соціально незахищеним верствам.

Важливим фактором швидкої інституційної адаптації цифрових реформ в монетарному середовищі Китаю є тісні, природні, історично зумовлені зв'язки у площині держава – громадяни, підкріплені управлінською системою соціального кредиту. Цифровий монетарний проєкт був результатом тривалого, контрольованого державою та погодженого громадянським суспільством цифрового переходу за високого рівня інституційної довіри.

Другим не менш істотним фактором успіху є негативне ставлення китайських регуляторів до криптовалют, що, по-перше, зумовило усталеність та керованість фінансового простору, а, по-друге, з

самого початку реформування мінімізувало вплив платіжного засобу, що міг скласти істотну конкуренцію для цифрової валюти центрального банку (як це відбулося при запровадженні ЦВЦБ у Нігерії).

Бізнес, пов'язаний з віртуальними валютами, вважається у Китаї незаконною фінансовою діяльністю, починаючи з 2017 року. У 2019 році торгівля криптовалютами була офіційно заборонена, але вона тривала онлайн через закордонні торговельні майданчики. У травні 2021 року китайські регулятори попередили громадян, що не захищатимуть їх, якщо вони і надалі торгуватимуть біткоїнами та іншими криптовалютами онлайн, і у червні того ж року уряд заборонив банкам та біржам надавати послуги з операцій, пов'язаних із криптовалютами, а також заборонив майнінг. Головною аргументацією проти криптовалют є спекулятивний характер операцій і негативний вплив на усталеність домогосподарств через волатильність цін на криптоактиви. Не менш важливим фактором неприйняття таких операцій є боротьба з відмиванням брудних грошей. Вивід операцій з криптовалютами за правове поле означає ніщо інше, як зняття китайськими регуляторами відповідальності за цей зростаючий, ризиковий, часто дестабілізуючий сегмент. Водночас і у 2023 році в умовах заборони операцій 5,54% китайського населення володіє криптоактивами (для порівняння, загалом цей показник у світі коливається на рівні 4,2%, що складає 420 млн користувачів) [2].

Третім наріжним фактором успіху стала планомірність та національні інтереси як пріоритет в реалізації цифрових трансформацій.

План щодо реалізації цифрової стратегії був прийнятий на XIX з'їзді Компартії Китаю (2017 р.). Головними принципами плану стала орієнтованість на безпосередніх користувачів (громадян), орієнтованість на потреби ринку і верховенство права. Цифрові трансформації розгорталися у декілька етапів. Етап досліджень розпочався ще у 2014 році, у 2016 році НБК створив Інститут цифрової валюти, у 2018 році було затверджено структуру досліджень щодо впровадження цифрового юаня. Другий етап – впровадження пілотного проекту, – розпочався у 2020 році. Третій етап – активізація цифрового переходу і застосування смарт-контрактів у роздрібній торгівлі – у кінці 2022 року.

Четвертим істотним фактором є гармонізація законодавчо-нормативної бази циркуляції цифрової валюти. Просуваючи пілотну

програму досліджень, розробок та застосування цифрового юаня, Народний банк Китаю постійно зміцнював нормативне підґрунтя, а також посилював захист особистої інформації. Цифровий юань відповідає «Закону про мережеву безпеку», «Закону про захист особистої інформації», «Закону про боротьбу з відмиванням грошей» та іншим законам та нормативним актам.

П'ятим фактором стала стимулююча державна політика, спрямована на активізацію споживання, рутинізацію вживання в обігу цифрової валюти і вибудовування тісних взаємозв'язків між державою та ринковими суб'єктами.

У цьому зв'язку можна припустити, що у Китаї стимулювання споживання за допомогою ЦВЦБ шляхом субсидіювання, споживчих купонів тощо отримує особливе значення як інноваційний механізм гармонізації зростаючих споживчих потреб, задоволення яких відбувалося останнім часом переважно за допомогою цифрового кредиту. Це підвищило боргове навантаження на домогосподарства до рівня, що межує з борговою кризою [3].

В умовах боргової дестабілізації у країні китайський уряд намагається обмежити обсяги споживчого кредитування, у тому числі шляхом введення нових вимог для цифрового кредитування. Водночас монетизація споживчого попиту – це більш адекватний шлях до уповільнення зростання кредитної складової споживання, ніж пряма рестрикція, яку змушені використовувати китайські регулятори.

Шостим фактором є те, що це пілотний проєкт, сконструйований і чітко контрольований державними органами, обмежений у просторі і часі, реалізований у відносно стабільних монетарних умовах (впровадження ЦВЦБ розгорталось на тлі падіння рівня інфляції в умовах уповільнення економічної активності за пандемії COVID-19 з 5,5% у 2020 році до 2,8% у 2022 році) [4].

Сьомий фактор успіху китайської ЦВЦБ можна розглядати як головний – правильно обраний історичний момент введення цифрової валюти, яка була впроваджена у період пандемії. Швидкість розповсюдження кризи потребувала відповідної реакції держави, при цьому штучне призупинення економічної активності мало бути фінансово компенсованим, а механізми надання компенсації – максимально оперативними, цифровими – для недопущення соціальної дестабілізації. Цифрова валюта вводилася у період активної державної допомоги громадянам на тлі зростання рівня інституційної довіри.

Література:

1. Надійно проводити пілотні дослідження і розробки в галузі цифрових юанів. *Народний банк Китаю*. (пер. з кит.). URL: https://mp.weixin.qq.com/s/mrc_vPXAZf4gIX9_NEfmUQ
2. Cryptocurrency Ownership Data. URL: <https://triple-a.io/crypto-ownership-data/>
3. Мірошніченко Б. Китай занурюється у боргову кризу і закривається від світу. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/01/11/681284>
4. Китай – рівень інфляції. URL: <https://tradingeconomics.com/china/inflation-cpi>